

Η παραδοξότητα των έμφυλων στερεοτύπων και διακρίσεων

Εισαγωγή

Οι έμφυλες ανισότητες αποτελούν ένα από τα πιο διαχρονικά και πολύπλοκα κοινωνικά ζητήματα που επηρεάζουν την καθημερινότητα των ανθρώπων σε πολλαπλά επίπεδα: στην εκπαίδευση, στην εργασία, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ακόμα και μέσα στις οικογένειες. Παρόλο που τις τελευταίες δεκαετίες έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της ισότητας των φύλων, πολλές πτυχές της κοινωνικής ζωής εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από βαθιά ριζωμένα στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Τα έμφυλα στερεότυπα είναι κοινωνικές αναπαραστάσεις που αποδίδουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, ικανότητες ή ρόλους σε άτομα με βάση το φύλο τους. Αυτές οι αντιλήψεις επηρεάζουν τις επιλογές, τις προσδοκίες και τις ευκαιρίες που προσφέρονται σε κάθε φύλο, δημιουργώντας εμπόδια στην πραγματική ισότητα. Οι στερεοτυπικές προσδοκίες ξεκινούν από την παιδική ηλικία, μέσω της κοινωνικοποίησης, της εκπαίδευσης και της επιρροής των ΜΜΕ, και συχνά ενισχύονται κατά την ενηλικίωση.

Η παρούσα εργασία εξετάζει ένα κρίσιμο ερώτημα: υπάρχει παραδοξότητα στην εξέλιξη των έμφυλων στερεοτύπων; Δηλαδή, όσο οι άνθρωποι μεγαλώνουν, γίνονται περισσότερο προκατειλημμένοι; Είναι δυνατόν τα παιδιά και οι έφηβοι να εμφανίζουν πιο ισότιμες και "δίκαιες" απόψεις σε σχέση με τους ενήλικες;

Για να διερευνηθεί αυτό το ερώτημα, σχεδιάστηκε και διανεμήθηκε ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο σε δύο διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες: μαθητές ηλικίας 13-18 ετών και ενήλικες διαφόρων ηλικιών. Στόχος της έρευνας είναι να εντοπιστούν οι βασικές διαφορές στις στάσεις και τις αντιλήψεις μεταξύ των δύο αυτών ομάδων και να αναδειχθούν τα σημεία στα οποία παρατηρείται ενίσχυση ή μείωση των στερεοτύπων με την πάροδο του χρόνου.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους συμμετείχαν σε αυτή μας την προσπάθεια καθώς μας δόθηκε η δυνατότητα να έρθουμε σε μια πρώτη επαφή τόσο με την πρωτογενή έρευνα, αφού μοιράσαμε εμείς οι ίδιοι τα ερωτηματολόγια και κατανοήσαμε την διαδικασία συλλογής δεδομένων, όσο και με την ερμηνεία τους που μας προβλημάτισε ιδιαιτέρως και θα θέλαμε να μοιραστούμε μαζί σας, ελπίζοντας ότι θα αποτελέσει αφορμή για μια όμορφη συζήτηση μεταξύ μας μετά το τέλος της παρουσίασης.

Ανάλυση δεδομένων – Ερωτηματολόγιο μαθητών

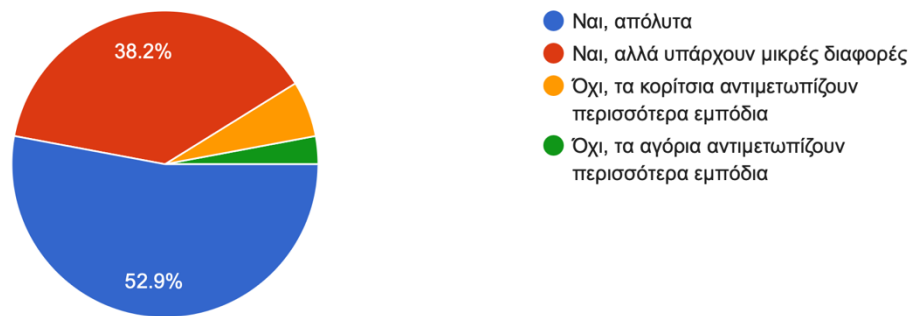
Συνολικά μας απάντησαν 102 μαθητές γυμνασίου και λυκείου, 54 κορίτσια και 48 αγόρια. Στόχος μας ήταν να ανακαλύψουμε κατά πόσο υφίστανται έμφυλα στερεότυπα σε αυτή την ηλικία και αν ναι, σε ποιους τομείς κυρίως.

Η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών, κοντά στο 90%, δήλωσε πως θεωρεί ότι τα αγόρια και τα κορίτσια έχουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες στο σχολείο και την κοινωνία. Οι απαντήσεις

αυτές φανερώνουν την ελπίδα μιας γενιάς που μεγάλωσε με αξίες ισότητας και δικαιοσύνης ως δεδομένες.

Πιστεύεις ότι τα αγόρια και τα κορίτσια σήμερα έχουν τις ίδιες ευκαιρίες να πετύχουν στην εκπαίδευση;

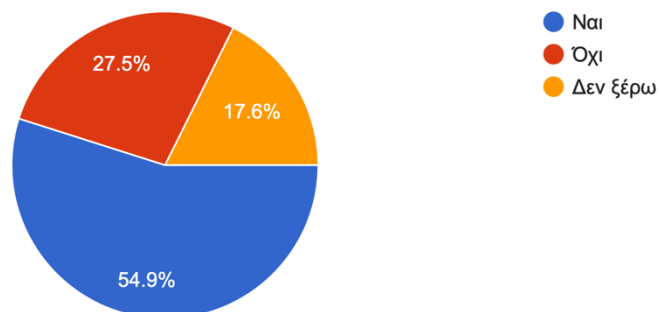
102 responses

Επιπλέον, πάνω από 50% δήλωσε ότι άντρες και γυναίκες έχουν ίσες ευκαιρίες στην επαγγελματική τους ζωή μελλοντικά, κάτι που όπως θα δούμε παρακάτω έρχεται σε αντίθεση με τα όσα πιστεύουν οι ενήλικες. Είναι ένα πρώτο δείγμα αυτού που ονομάζουμε παραδοξότητα, δηλαδή το γεγονός ότι μολονότι σαν παιδιά θεωρούμε ότι θα υπάρχει έμφυλη ισότητα, η ενηλικίωση έρχεται να το συντρίψει.

Πιστεύεις ότι οι άντρες και οι γυναίκες έχουν ίσες ευκαιρίες στη μελλοντική τους επαγγελματική ζωή;

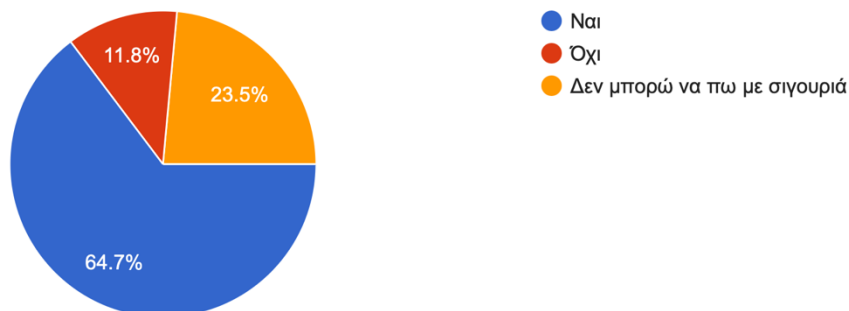
102 responses

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών αισθάνονται ότι αντιμετωπίζονται ισότιμα στο σχολείο. Ωστόσο, ένα μικρό ποσοστό κοριτσιών ανέφερε ότι αντιμετωπίζουν διαφορετική μεταχείριση από καθηγητές ή συμμαθητές.

Στο σχολείο σας σήμερα αντιμετωπίζετε ισότιμα ανεξάρτητα από το φύλο σας;

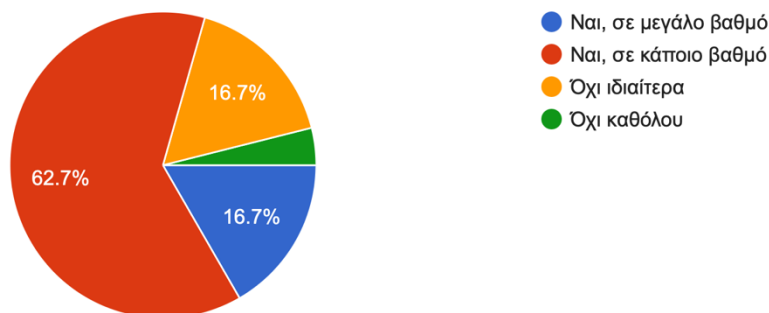
102 responses

Ωστόσο, όταν ερωτήθηκαν για το ποια επαγγέλματα θεωρούν πιο κατάλληλα για άνδρες ή γυναίκες, αρκετοί μαθητές υπέδειξαν ακόμη παραδοσιακές αντιλήψεις: επαγγέλματα όπως μηχανικός, στρατιωτικός ή αστυνομικός συνδέθηκαν περισσότερο με τους άνδρες, ενώ επαγγέλματα όπως νοσηλεύτης, δάσκαλος ή κομμώτρια θεωρήθηκαν περισσότερο «γυναικεία».

Πιστεύεις ότι τα κοινωνικά στερεότυπα σήμερα επηρεάζουν τις επαγγελματικές επιλογές των νέων (π.χ. κάποια επαγγέλματα θεωρούνται «γυναικεία» ή «ανδρικά»);

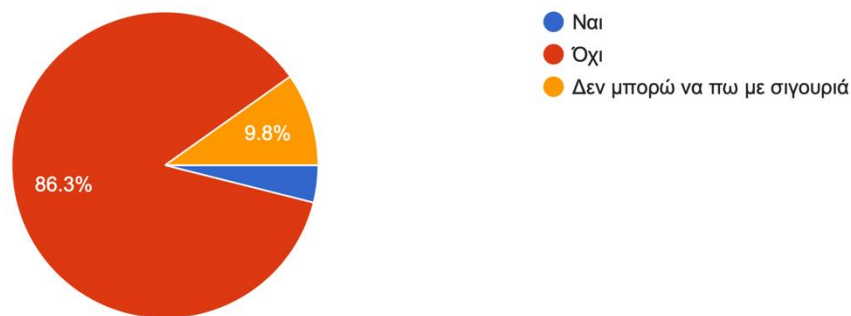
102 responses

Ιδιαίτερα αισιόδοξο για το μέλλον μας ως κοινωνία είναι η παρακάτω παρατήρηση, ότι δηλαδή η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών αναγνωρίζει την ισότητα των 2 φύλων γεγονός που μας επιτρέπει να σκεφτούμε ότι η χώρα μας απομακρύνεται από προκαταλήψεις του παρελθόντος και αγκαλιάζει μια πιο ανθρωποκεντρική αντίληψη.

Πιστεύετε ότι κάποιο φύλο είναι ανώτερο από το άλλο;

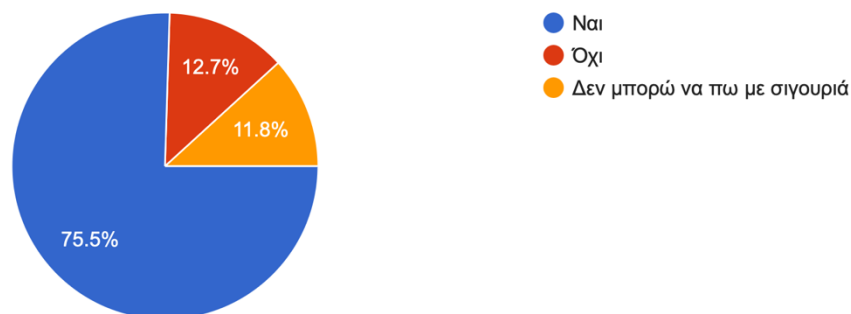
102 responses

Στο ίδιο πλαίσιο, οι περισσότεροι μαθητές απάντησαν ότι και τα δυο φύλα σήμερα έχουν τις ίδιες ευκαιρίες να εκφράσουν την γνώμη τους, όπως θα έπρεπε άλλωστε.

Στην παρέα σου σήμερα, πιστεύεις ότι τα αγόρια και τα κορίτσια έχουν τις ίδιες ευκαιρίες να εκφράσουν τη γνώμη τους;

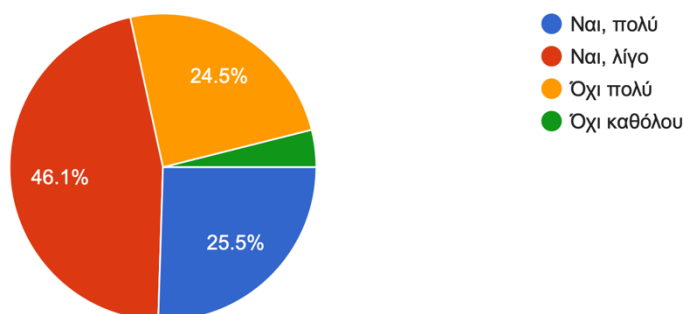
102 responses

Αξιοσημείωτο είναι πως, παρότι πολλοί μαθητές δεν αναγνωρίζουν άμεσα την ύπαρξη έμφυλων διακρίσεων, οι απόψεις τους αντικατοπτρίζουν έμμεσα πρότυπα που έχουν ενσωματωθεί στη σκέψη τους μέσα από τα ΜΜΕ και τα μέσα κοινωνική δικτύωσης. Η κοινωνικοποίηση των παιδιών λειτουργεί πολλές φορές σιωπηλά, χωρίς ρητές δηλώσεις ή παρεμβάσεις, ενισχύοντας όμως στερεοτυπικές αντιλήψεις. Αυτή η αδιόρατη επίδραση δείχνει πώς τα στερεότυπα εδραιώνονται όχι μόνο μέσα από άμεσες εμπειρίες αλλά και μέσα από το πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν τα παιδιά. Επομένως, πολλά στερεότυπα σμιλεύονται από αυτά που μας προβάλλονται ως πρότυπα και κοινωνικά αποδεκτά.

Πιστεύεις ότι τα ΜΜΕ σήμερα (τηλεόραση, κοινωνικά δίκτυα) προωθούν στερεότυπα για το φύλο (π.χ. πώς πρέπει να φαίνονται τα αγόρια και τα κορίτσια);

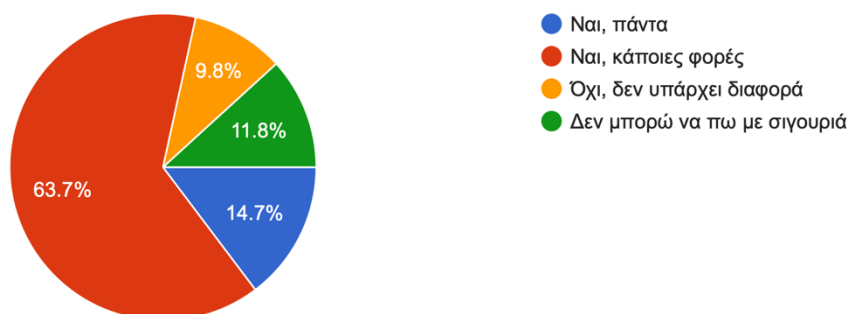
102 responses

Επιπλέον, πολλά παιδιά απάντησαν ότι στο σπίτι τα κορίτσια αναλαμβάνουν περισσότερες δουλειές συγκριτικά με τα αγόρια, γεγονός που ίσως υποδηλώνει στερεοτυπικές αντιλήψεις που τυχόν συνεχίζουν να υφίστανται εντός της ελληνικής πυρηνικής οικογένειας.

Πιστεύεις ότι τα κορίτσια σήμερα αναλαμβάνουν περισσότερες δουλειές στο σπίτι (π.χ. καθαριότητα, μαγείρεμα) σε σχέση με τα αγόρια;

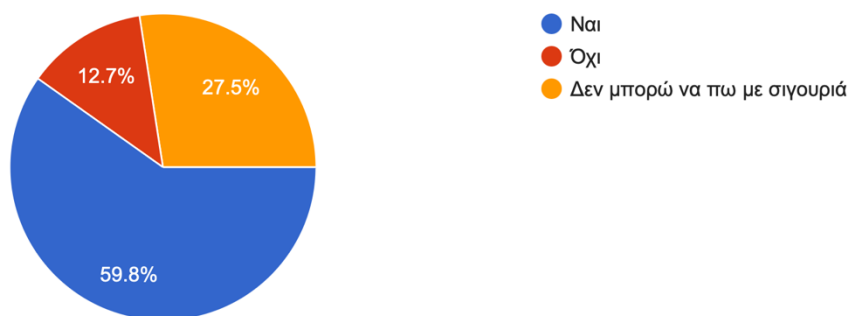
102 responses

Σε κάθε περίπτωση το μήνυμα που εκπέμπουν τα παιδιά είναι αισιόδοξο. Οι μικροί πολίτες του αύριο θεωρούν ότι οι έμφυλες ανισότητες όσο περνούν τα χρόνια όλο και θα φθίνουν.

Πιστεύεις ότι όσο περνούν τα χρόνια οι έμφυλες ανισότητες θα μειώνονται στην κοινωνία μας;

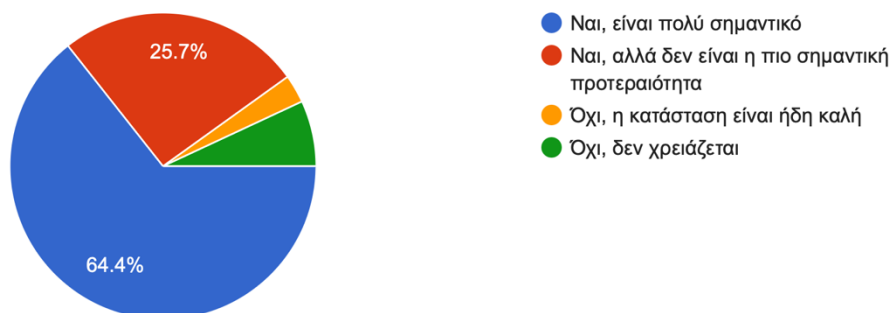
102 responses

Σε αυτό το πλαίσιο, πάνω από το 80% θεωρεί ότι στα σχολεία σήμερα πρέπει να διδάσκεται και να δίνεται έμφαση στην ισότητα των φύλων και την καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων και προκαταλήψεων.

Πιστεύεις ότι τα σχολεία σήμερα πρέπει να διδάσκουν περισσότερα για την ισότητα των φύλων και την εξάλειψη των στερεοτύπων;

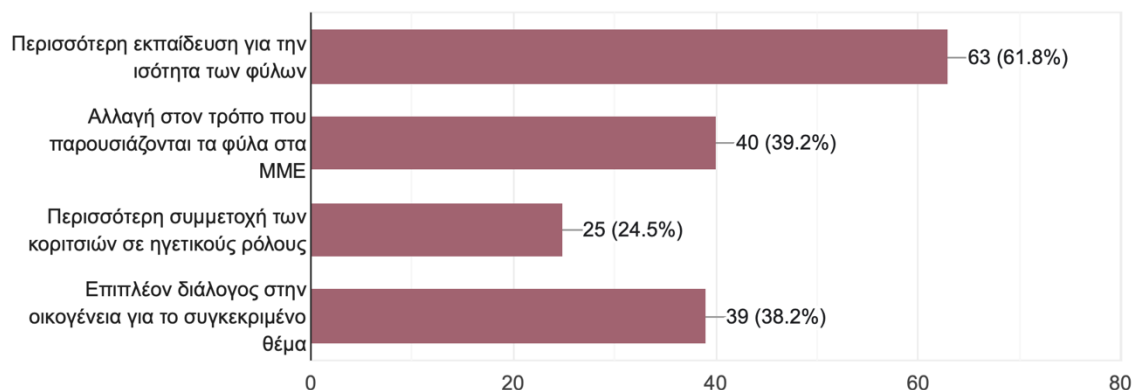
101 responses

Οι μαθητές προτείνουν για να μειωθούν οι έμφυλες ανισότητες, είναι σημαντικό να υπάρχει περισσότερη εκπαίδευση για την ισότητα των φύλων, να αλλάξει ο τρόπος που παρουσιάζονται τα φύλα στα μέσα ενημέρωσης, να ενισχυθεί η συμμετοχή των κοριτσιών σε ηγετικούς ρόλους και να γίνεται ουσιαστικός διάλογος μέσα στην οικογένεια για αυτά τα ζητήματα.

Ποιες δράσεις θεωρείς ότι θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη μείωση των έμφυλων ανισοτήτων;
(επιλέξτε 2)

102 responses

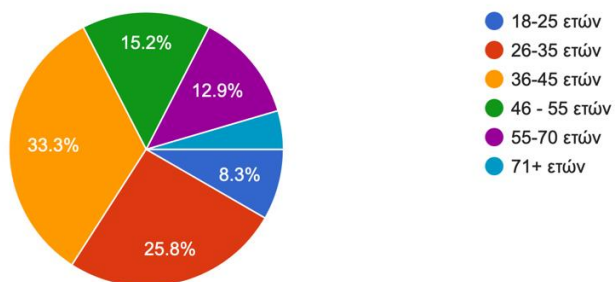

Ανάλυση απαντήσεων των ενηλίκων

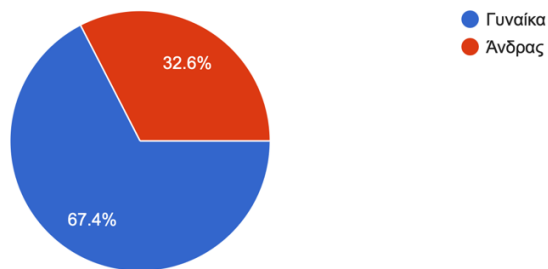
Στα πλαίσια της έρευνάς μας μοιράσαμε ανάλογα ερωτηματολόγια και στους ενήλικες. Η συμμετοχή ήταν ικανοποιητική και σας ευχαριστούμε πολύ για αυτό. Συνολικά συλλέξαμε 132 απαντήσεις, οι οποίες αποκαλύπτουν μία πολύ πιο σύνθετη και δυστυχώς απογοητευτική πραγματικότητα σε σχέση με εκείνη που περιγράφουν οι μαθητές. Η εμπειρία της καθημερινότητας, η συσσωρευμένη κοινωνική πίεση, καθώς και η διαρκής έκθεση σε άνισες καταστάσεις φαίνεται να έχουν διαμορφώσει σε μεγάλο βαθμό την αντίληψη των ενηλίκων για τις έμφυλες σχέσεις. Η σύγκριση με τις παιδικές αντιλήψεις είναι αποκαλυπτική: ενώ τα παιδιά οραματίζονται μια πιο δίκαιη κοινωνία, οι ενήλικες τείνουν να αναγνωρίζουν την απόσταση ανάμεσα στο ιδανικό και στο πραγματικό. Είναι σαν η ενηλικίωση να συνθλίβει με την σκληρότητά της αλλά και τον ατομικισμό της την νεανική αθωότητα για έναν δίκαιο κόσμο. Έναν κόσμο που ο άντρας επιτρέπεται να κλαίει, η γυναίκα μπορεί να οδηγεί νταλίκια, ο άντρας βάζει σκούπα, η γυναίκα δεν είναι μόνο για οικογένεια. Μια κοινωνία που δεν ακούμε καθημερινά για γυναικοκτονίες. Μια κοινωνία που δεν υπάρχει ισχυρό και ασθενές φύλο.

Από τα 132 άτομα, 89 ήταν γυναίκες και 43 άνδρες, όλων των ηλικιών και των εκπαιδευτικών επιπέδων.

Ηλικία
132 responses

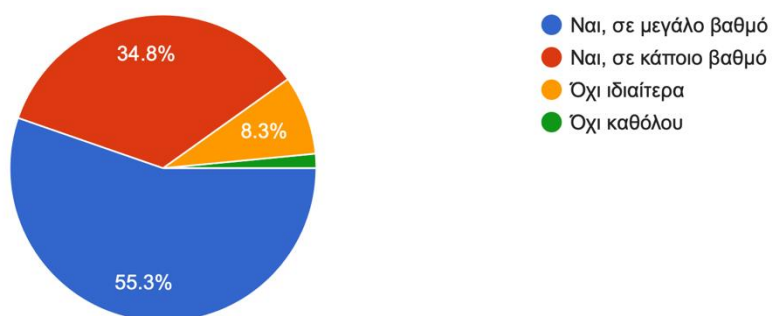

Φύλο
132 responses

Το πρώτο και ίσως από τα πιο ενδιαφέροντα ευρήματα είναι ότι το συντριπτικό 90% θεωρεί ότι σήμερα υφίστανται έμφυλες ανισότητες στην κοινωνία μας.

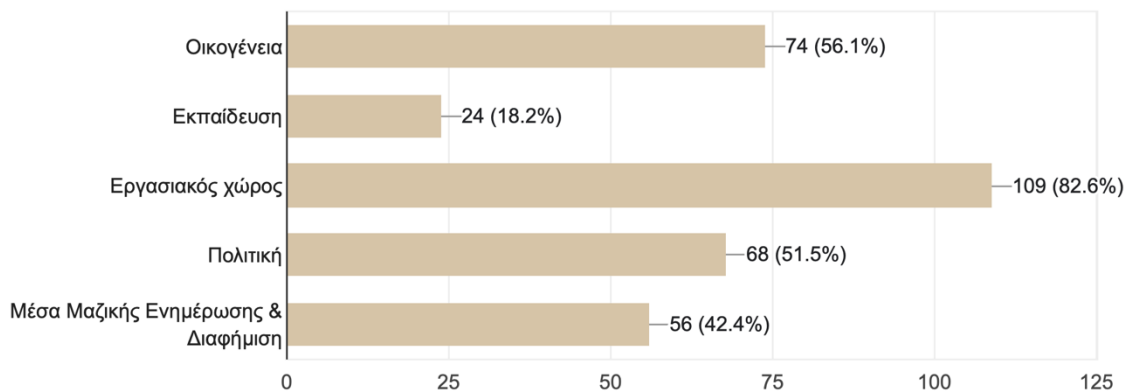
Πιστεύετε ότι οι έμφυλες ανισότητες εξακολουθούν να υπάρχουν στη κοινωνία μας σήμερα;
132 responses

Όταν ρωτήθηκαν σε ποιους τομείς πιστεύουν ότι αυτές οι ανισότητες είναι πιο έντονες, οι περισσότεροι συμμετέχοντες ανέφεραν τον εργασιακό χώρο, με ποσοστό 82,6%, αναδεικνύοντας τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κυρίως οι γυναίκες στην επαγγελματική τους πορεία. Σημαντικά ποσοστά καταγράφηκαν επίσης στην οικογένεια (56,1%) και στην πολιτική (51,5%), δείχνοντας πως οι προκαταλήψεις και οι παραδοσιακοί ρόλοι φύλου παραμένουν ισχυροί. Επιπλέον, το 42,4% ανέφερε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τη διαφήμιση, όπου συχνά προβάλλονται στερεότυπα. Τέλος, μικρότερο ποσοστό (18,2%) αναφέρθηκε στην εκπαίδευση, δείχνοντας ότι εκεί εντοπίζονται λιγότερες ανισότητες συγκριτικά με άλλους τομείς.

Σε ποιους τομείς πιστεύετε ότι οι έμφυλες ανισότητες είναι πιο έντονες; (Επιλέξτε έως 3 απαντήσεις)

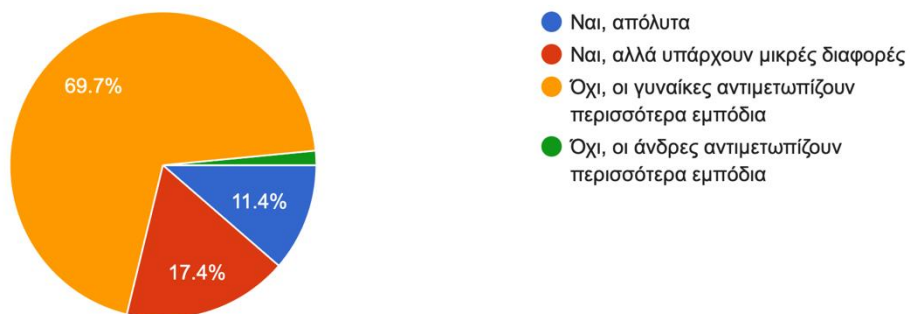
132 responses

Ένα από τα πιο εμφανή ευρήματα της έρευνας είναι ο έντονος βαθμός συνειδητοποίησης των γυναικών για την ύπαρξη έμφυλων διακρίσεων στον εργασιακό χώρο. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι περισσότεροι πιστεύουν πως δεν υπάρχουν ίσες ευκαιρίες για άνδρες και γυναίκες στην εργασία. Συγκεκριμένα, το 69,7% θεωρεί ότι οι γυναίκες έχουν περισσότερα εμπόδια, όπως μικρότερες αμοιβές ή λιγότερες ευκαιρίες εξέλιξης. Μόνο το 11,4% πιστεύει ότι υπάρχει πλήρης ισότητα. Αυτό δείχνει πως η κοινωνία αναγνωρίζει ακόμα διαφορές και χρειάζονται προσπάθειες για πιο δίκαιες συνθήκες στον επαγγελματικό χώρο.

Πιστεύετε ότι οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας;

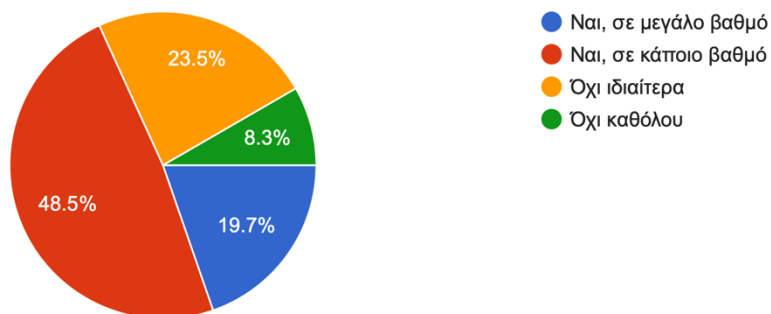
132 responses

Αυτό αντανακλάται προφανώς και στους μισθούς, με τις γυναίκες να δηλώνουν ότι λαμβάνουν μικρότερους από ότι οι άνδρες, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα που η νομοθεσία δεν είναι τόσο αυστηρή. Έτσι, άνω του 65% των ερωτηθέντων διακρίνει αυτή την αδικία, απόρροια των έμφυλων ανισοτήτων.

Πιστεύετε ότι υπάρχει μισθολογική ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών για την ίδια εργασία;

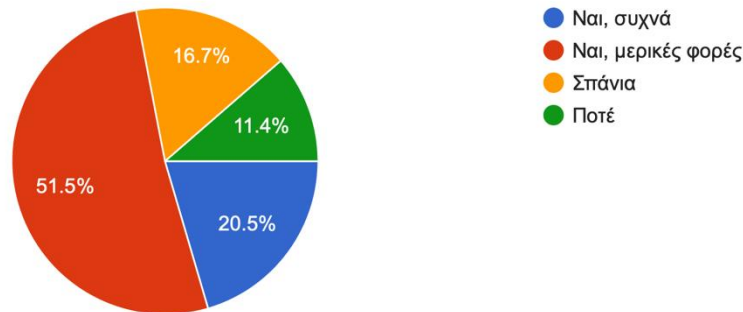
132 responses

Στο ίδιο πλαίσιο, το 72% αναφέρει ότι έχει υπάρξει μάρτυρας ή θύμα διακρίσεων λόγω φύλου στον χώρο εργασίας του, με την συντριπτική πλειοψηφία να είναι γυναίκες.

Έχετε βιώσει ή παρατηρήσει διακρίσεις λόγω φύλου στον χώρο εργασίας;

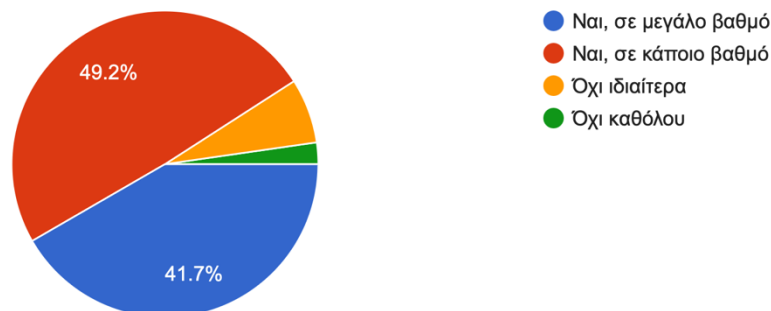
132 responses

Επιπρόσθετα, στις συγκεκριμένες απαντήσεις αντανακλάται και ο βαθμός που τα έμφυλα στερεότυπα επηρεάζουν τις επαγγελματικές επιλογές των ανθρώπων, με πάνω από το 90% να συμφωνεί. Ας είμαστε ειλικρινείς άλλωστε. Πόσους άνδρες τεχνίτες νυχτιών γνωρίζουμε και πόσες γυναίκες μηχανικούς αυτοκινήτων;

Πιστεύετε ότι υπάρχουν στερεότυπα σχετικά με το φύλο που επηρεάζουν τις επαγγελματικές επιλογές των ανθρώπων;

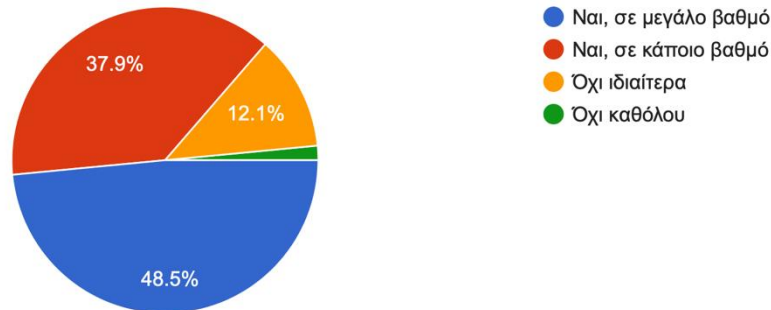
132 responses

Όπως και στους μαθητές, έτσι και εδώ η συμμετοχή των ΜΜΕ και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι καταλυτική στην δημιουργία αλλά και την συντήρηση των έμφυλων στερεοτύπων που με την σειρά τους οδηγούν στις ανισότητες. Σε αυτό το πλαίσιο, το 85% περίπου συμφωνεί ότι επηρεάζουν αυτό το φαινόμενο και επομένως χρήζει αντιμετώπισης.

Πιστεύετε ότι τα ΜΜΕ προωθούν στερεότυπα για το φύλο;

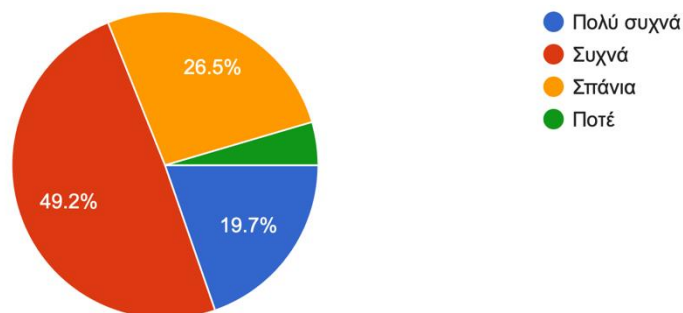
132 responses

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η πλειοψηφία των ατόμων έχει ακούσει ή βιώσει σεξιστικά σχόλια στην καθημερινότητά της. Συγκεκριμένα, το 19,7% δήλωσε ότι αυτό συμβαίνει πολύ συχνά, ενώ το 49,2% ανέφερε ότι το βιώνει συχνά, γεγονός που δείχνει πόσο διαδεδομένος είναι ο σεξιστικός λόγος στην κοινωνία. Ένα 26,5% απάντησε ότι τέτοια περιστατικά συμβαίνουν σπάνια, ενώ μόνο το 4,5% δήλωσε πως δεν έχει βιώσει ποτέ κάτι παρόμοιο.

Πόσο συχνά έχετε ακούσει ή βιώσει σεξιστικά σχόλια στην καθημερινότητά σας;

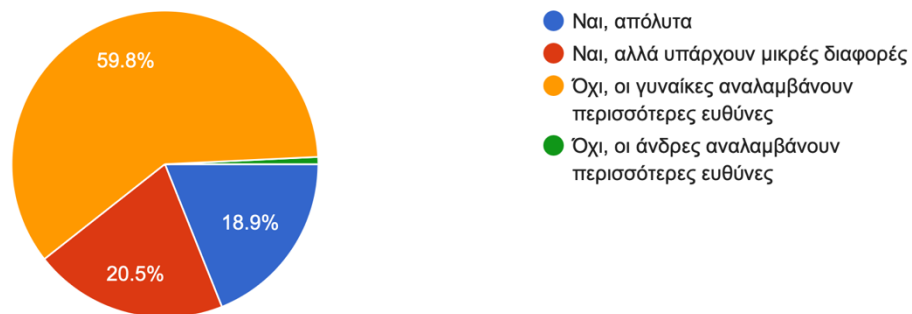
132 responses

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι στην πλειοψηφία των οικογενειών οι ευθύνες δεν μοιράζονται ισότιμα ανάμεσα στα φύλα. Συγκεκριμένα, το 59,8% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι οι γυναίκες αναλαμβάνουν περισσότερες ευθύνες στο σπίτι και στη φροντίδα των παιδιών, κάτι που επιβεβαιώνει τη διατήρηση παραδοσιακών ρόλων. Μόνο το 18,9% απάντησε ότι υπάρχει πλήρης ισότητα, ενώ ένα 20,5% αναγνώρισε μικρές διαφορές. Εντυπωσιακό είναι το πολύ χαμηλό ποσοστό (0,8%) που πιστεύει ότι οι άνδρες αναλαμβάνουν περισσότερες ευθύνες. Αυτό δείχνει πως, παρά τις προόδους, η ισότητα στην καθημερινή ζωή δεν έχει επιτευχθεί πλήρως. Οι περισσότερες γυναίκες έχουν επωμιστεί το μεγαλύτερο μέρος της οικιακής φροντίδας (παιδιά, ηλικιωμένοι, καθαριότητα, οργάνωση σπιτιού), ακόμα κι αν εργάζονται σε πλήρη απασχόληση.

Στην οικογένειά σας, πιστεύετε ότι οι ευθύνες (π.χ. δουλειές του σπιτιού, φροντίδα παιδιών) μοιράζονται ισότιμα μεταξύ των φύλων;

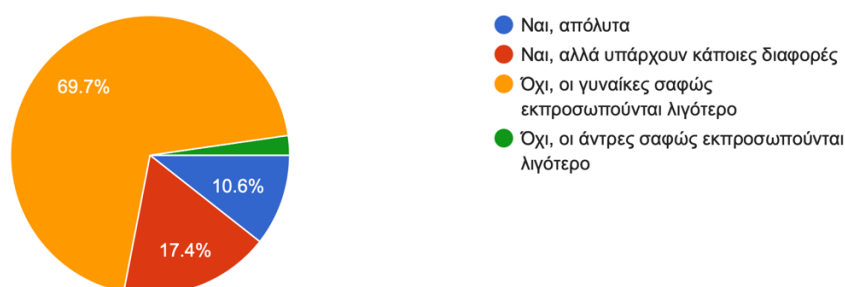
132 responses

Αναφορικά με τις θέσεις ηγεσίας και τον ρόλο της γυναίκας, τα αποτελέσματα είναι αποκαλυπτικά. Ειδικότερα, αυτά επιβεβαιώνουν την αντίληψη ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να έχουν περιορισμένη παρουσία σε θέσεις εξουσίας, γεγονός που αντικατοπτρίζει βαθύτερες κοινωνικές και θεσμικές ανισότητες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι μαρτυρίες από επαγγελματίες υψηλής κατάρτισης (μεταπτυχιακό ή διδακτορικό), που περιγράφουν ότι ακόμη και σε περιβάλλοντα υψηλής ειδίκευσης, το φύλο παραμένει σημαντικός παράγοντας στην κατανομή εξουσίας. Σε πολλούς κλάδους, οι ηγετικές θέσεις εξακολουθούν να κατέχονται κυρίως από άνδρες και η άνοδος των γυναικών απαιτεί διπλάσια προσπάθεια ή και συμβιβασμούς.

Θεωρείτε ότι οι γυναίκες και οι άνδρες εκπροσωπούνται ισότιμα σε θέσεις ηγεσίας (πολιτική, επιχειρήσεις, κ.λπ.);

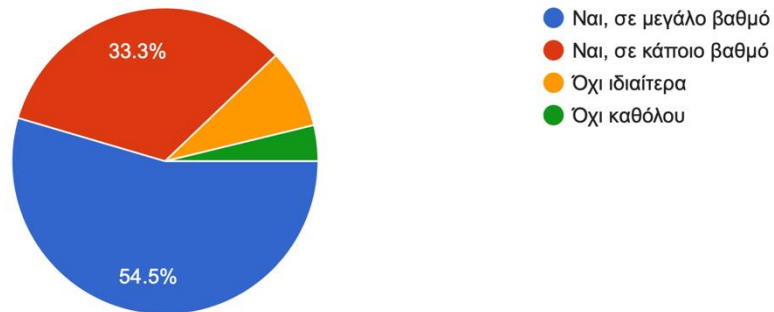
132 responses

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, στο οποίο συμμετείχαν 132 ενήλικες, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι οι έμφυλες ανισότητες επηρεάζουν την ψυχική υγεία των ανθρώπων: το 54,5% απάντησε ότι οι ανισότητες έχουν αντίκτυπο «σε μεγάλο βαθμό», ενώ το 33,3% πιστεύει ότι επηρεάζουν «σε κάποιο βαθμό». Μόλις το 8,3% θεωρεί ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερος αντίκτυπος και το 3,8% ότι δεν υπάρχει καθόλου. Τα ευρήματα αυτά δείχνουν ξεκάθαρα ότι η συντριπτική πλειοψηφία αναγνωρίζει τις ψυχολογικές συνέπειες των έμφυλων ανισοτήτων, γεγονός που υπογραμμίζει τη σημασία της αντιμετώπισης του φαινομένου τόσο σε κοινωνικό όσο και σε ατομικό επίπεδο.

Πιστεύετε ότι οι έμφυλες ανισότητες έχουν αντίκτυπο στην ψυχική υγεία των ανθρώπων;

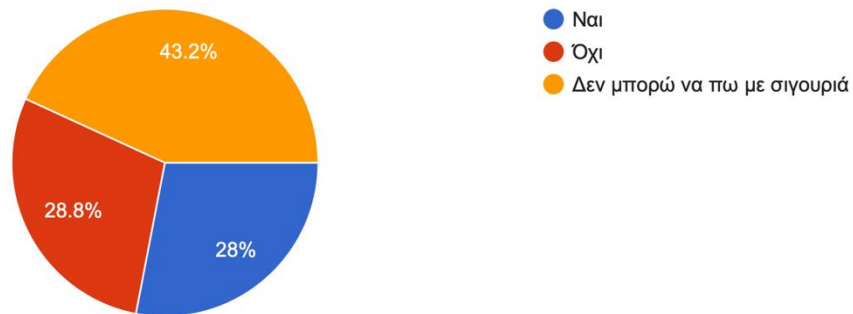
132 responses

Αξιοσημείωτο είναι και το ποσοστό των απαντήσεων που αναφέρουν ότι τα τελευταία χρόνια, παρά την εξέλιξη της τεχνολογίας και την συνολικότερη πρόοδο σε παγκόσμια κλίμακα, μόνο το 28% θεωρεί ότι οι έμφυλες ανισότητες έχουν μειωθεί ικανοποιητικά, γεγονός που σίγουρα πρέπει να μας προβληματίζει.

Πιστεύετε ότι τα τελευταία χρόνια οι έμφυλες ανισότητες έχουν μειωθεί ικανοποιητικά;

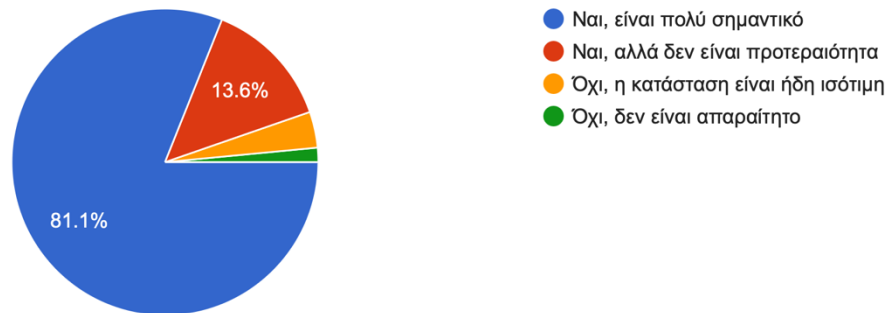
132 responses

Σε αυτό το πλαίσιο, το 95% θεωρεί ότι είναι κρίσιμο να γίνουν επιπλέον δράσεις για την καταπολέμηση αυτού του κοινωνικού φαινομένου που ταλανίζει τον κόσμο μας. Είναι σίγουρα ένα ξεκάθαρο μήνυμα ότι τόσο ατομικά όσο και συλλογικά πρέπει να δράσουμε.

Πιστεύετε ότι πρέπει να γίνουν περισσότερες δράσεις για την καταπολέμηση των έμφυλων ανισοτήτων;

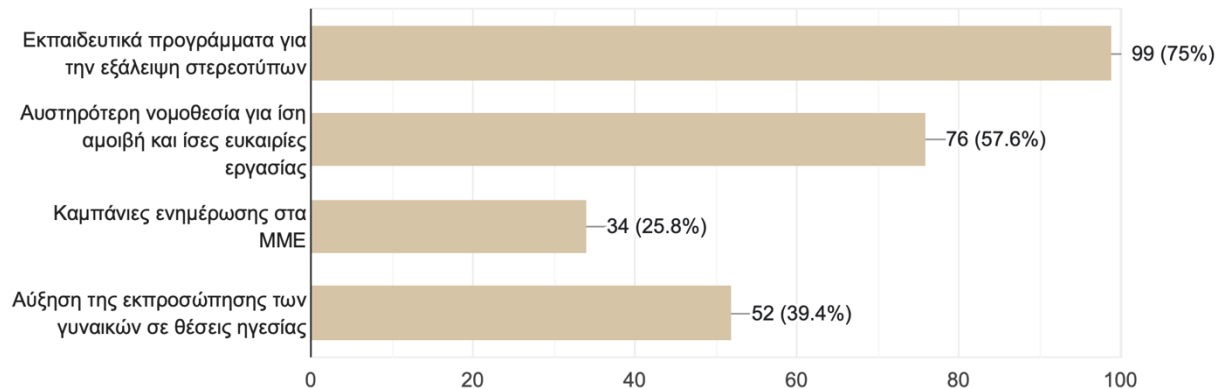
132 responses

Στο ερώτημα για τα πιο αποτελεσματικά μέτρα προώθησης της ισότητας των φύλων, οι απαντήσεις δείχνουν σαφή προτίμηση στα εκπαιδευτικά προγράμματα για την εξάλειψη των στερεοτύπων, τα οποία επιλέχθηκαν από το 75% των συμμετεχόντων, υπογραμμίζοντας την ανάγκη αλλαγής νοοτροπιών και κοινωνικών αντιλήψεων από τη ρίζα τους. Ακολουθεί η αυστηρότερη νομοθεσία για ίση αμοιβή και ίσες ευκαιρίες στην εργασία, με 57,6%, που αναδεικνύει τη σημασία της θεσμικής θωράκισης των δικαιωμάτων και της καταπολέμησης των διακρίσεων στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, το 39,4% θεωρεί σημαντική την αύξηση της εκπροσώπησης των γυναικών σε θέσεις ηγεσίας, αναγνωρίζοντας τον ρόλο της γυναικείας παρουσίας σε κέντρα λήψης αποφάσεων για την αλλαγή των ισορροπιών. Τέλος, οι καμπάνιες ενημέρωσης στα ΜΜΕ επιλέχθηκαν από το 25,8%, δείχνοντας ότι η ευαισθητοποίηση μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης θεωρείται λιγότερο σημαντικό. Η επιλογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ως κορυφαίο μέτρο δείχνει ότι η κοινωνία αντιλαμβάνεται πως η αλλαγή πρέπει να ξεκινήσει από τη βάση, με στόχο τη μακροπρόθεσμη εξάλειψη των προκαταλήψεων που τροφοδοτούν τις ανισότητες. Παράλληλα, η έμφαση στη νομοθεσία και την εκπροσώπηση υπογραμμίζει την ανάγκη για άμεσες και μετρήσιμες παρεμβάσεις, ώστε να διασφαλιστεί η ισότητα σε πρακτικό επίπεδο.

Ποια μέτρα θεωρείτε πιο αποτελεσματικά για την προώθηση της ισότητας των φύλων;
(Επιλέξτε έως 2 απαντήσεις)

132 responses

Σύγκριση παιδιών – ενηλίκων: Όταν η αθωότητα συναντά την πραγματικότητα

Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να επιχειρήσουμε μια σύγκριση των όσων καταγράψαμε από τις δυο ομάδες που μελετήσαμε. Σε κάθε περίπτωση, όλα αυτά αποτελούν αντικείμενο συζήτησης, που θα χαρούμε να κάνουμε όλοι μαζί, με την καθοδήγηση ασφαλώς των ειδικών που σήμερα μας τιμούν με την παρουσία τους. Άλλωστε είναι ένα θέμα που μας αφορά όλους. Μια αμφίδρομη συζήτηση, ένας διάλογος με αποδέκτες όλους μας ατομικά αλλά και συλλογικά.

Η σύγκριση ανάμεσα στις απαντήσεις των μαθητών και των ενηλίκων αποκαλύπτει μια σημαντική ασυμμετρία, η οποία δεν αφορά μόνο τη διαφορά ηλικίας ή εμπειρίας, αλλά αγγίζει την καρδιά της κοινωνίας μας και το πώς αυτή διαμορφώνει τις αντιλήψεις για τα φύλα. Οι μαθητές παρουσιάζουν ένα πιο ιδεαλιστικό, αισιόδοξο και ισότιμο όραμα για τις σχέσεις των φύλων, ενώ οι ενήλικες περιγράφουν την εμπειρική διάψευση αυτής της αισιοδοξίας, αποτυπώνοντας μια κοινωνία όπου η ανισότητα, παρά τις προόδους, παραμένει θεμελιωμένη σε καθημερινές πρακτικές.

Οι μαθητές, κατά πλειοψηφία, θεωρούν ότι τα φύλα έχουν ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες. Αυτό εν μέρει οφείλεται στο ότι μεγαλώνουν σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον που προβάλλει την ισότητα ως αξία και την εντάσσει στον σχολικό λόγο. Τα σχολικά βιβλία, οι εκπαιδευτικές δράσεις και τα κοινωνικά πρότυπα των τελευταίων δεκαετιών επιχειρούν να προωθήσουν την ισότητα των φύλων.

Ωστόσο, η εμπειρία των ενηλίκων είναι πολύ διαφορετική. Οι απαντήσεις τους αναδεικνύουν ότι η θεωρητική ισότητα δεν οδηγεί απαραίτητα σε ανάλογες πράξεις. Παρά τις νομοθεσίες και τις κοινωνικές καμπάνιες, πολλές γυναίκες εξακολουθούν να βιώνουν ανισότητα τόσο στον

επαγγελματικό όσο και στον προσωπικό τομέα. Πολλές γυναίκες ακόμα δέχονται ή μάλλον ανέχονται λεκτική ή και σωματική βία από τους συζύγους τους.

Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα σημεία της σύγκρισης είναι η διάχυση στερεοτύπων ακόμη και μεταξύ των μαθητών, οι οποίοι κατά τα άλλα δηλώνουν υπέρ της ισότητας. Το γεγονός ότι αγόρια και κορίτσια συνέδεσαν συγκεκριμένα επαγγέλματα με συγκεκριμένα φύλα υποδηλώνει ότι τα έμφυλα στερεότυπα εμφυτεύονται από νωρίς όχι μέσω άμεσης διδασκαλίας, αλλά κυρίως μέσω της παρατήρησης του τι συμβαίνει γύρω τους.

Οι ενήλικες, με τη σειρά τους, επιβεβαιώνουν ότι αυτά τα στερεότυπα συνεχίζουν να λειτουργούν κατασταλτικά, επηρεάζοντας τις επαγγελματικές επιλογές, την αξιολόγηση, ακόμα και τις προσδοκίες. Αυτό δείχνει ότι η κοινωνικοποίηση παίζει κρίσιμο ρόλο στη διαίωνιση των έμφυλων αντιλήψεων.

Οι μαθητές δήλωσαν σε μεγάλο βαθμό ότι δεν έχουν βιώσει διακρίσεις σε αντίθεση με την συντριπτική πλειοψηφία των ενηλίκων. Αυτή η διαφορά υποδηλώνει ότι η ανισότητα γίνεται πιο εμφανής με την είσοδο στην ενήλικη ζωή και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, στις διαπροσωπικές σχέσεις και στις οικογενειακές υποχρεώσεις. Είναι τότε που η "κανονικότητα" των ρόλων αρχίζει να εμφανίζεται με επιτακτικό τρόπο και να διαψεύδει την παιδική εικόνα ισότητας.

Εδώ εντοπίζεται η πιο ουσιαστική διαπίστωση αυτής της έρευνας ότι δηλαδή τα στερεότυπα δεν υπάρχουν από μόνα τους. Δεν γεννιόμαστε με αυτά, αλλά τα μαθαίνουμε. Οι μαθητές ξεκινούν με μια βάση ισότητας, αλλά όσο μεγαλώνουν, συναντούν τις ανισότητες ενσωματωμένες σε θεσμούς, σχέσεις και συμπεριφορές. Η ενηλικίωση φέρνει μαζί της και την επαφή με τα "πρέπει" και τα "έτσι είναι τα πράγματα", που ενισχύουν την αποδοχή των διακρίσεων ως αναπόφευκτων.

Η «παραδοξότητα» έγκειται στο γεγονός ότι όσο περισσότερο ζούμε, τόσο περισσότερο τείνουμε να αποδεχθούμε την ανισότητα ως κομμάτι της ζωής. Αυτό που δεν καταλαβαίνουμε όμως είναι το ότι γινόμαστε και εμείς οι ίδιοι γρανάζι αυτής της διαίωνισης.

Η σύγκριση των δύο ηλικιακών ομάδων καταδεικνύει ότι η παιδική ηλικία είναι το σημείο κλειδί για την πρόληψη των έμφυλων ανισοτήτων. Τα σχολεία, οι γονείς, τα μέσα ενημέρωσης και η κοινωνία οφείλουν να ενισχύσουν το θετικό κλίμα, την αισιοδοξία, την εσωτερική δικαιοσύνη που ήδη έχουν τα παιδιά, ώστε να μην αλλοιωθεί με την ενηλικίωση.

Είναι σημαντικό να διαμορφωθούν προγράμματα ευαισθητοποίησης, να ενισχυθεί η παρουσία θετικών προτύπων και να προωθηθεί η ενεργητική συμμετοχή όλων των φύλων στην καταπολέμηση των διακρίσεων. Οι ενήλικες, από την άλλη, χρειάζονται επανεκπαίδευση, αναστοχασμό και στήριξη ώστε να αποδομήσουν τα στερεότυπα που έχουν ασυνείδητα ενσωματώσει.

Σας ευχαριστούμε για την αμέριστη προσοχή σας. Ανυπομονούμε να ακούσουμε τις σκέψεις όλων σας στην συζήτηση που θα ακολουθήσει.